

Myro pilis – viena didžiausių ir geriausiai išlikusių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pilių, esanti dabartinės Baltarusijos Respublikos teritorijoje – Myro miestelyje. Pilyje ryškūs vėlyvosios gotikos, renesanso, ankstyvojo baroko bruožai, matyti ir vėlesnių rekonstrukcijų pėdsakų. Šiandien Myro pilis – vienas populiariausių muziejų ir turizmo traukos centrų Baltarusijoje, „privalomas“ aplankyti kultūros paveldo objektas ir iš Lietuvos atvykusiems keliautojams.

Gynybines ir rezidencines funkcijas jungianti mūrinė gotikinė Myro pilis pradėta statyti XV a. pabaigoje – XVI a. pradžioje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės rūmų maršalkos Jurgio Iljiničiaus iniciatyva. Beveik kvadratinio plano pilies, kurios kampuose ir ties pagrindiniu įvažiuojamuoju keliu pastatyti penki masyvūs bokštai, stilistiniai sprendimai atspindi bendras XV ir XVI a. sandūros Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės gynybinės, rezidencinės ir sakralinės architektūros raidos tendencijas. Senosios Lietuvos didikų Iljiničių šeimos rankose ši pilis išbuvo iki 1568 metų.

Po paskutinio bevaikio giminės atstovo mirties Myro pilį perėmė kunigaikščiai Radvilos. Naujuoju rezidencijos savininku tapo vienas įtakingiausių Lietuvos valstybės pareigūnų, dosnus meno ir mokslo mecenatas, garsus keliautojas ir rašytojas, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didysis maršalka ir Vilniaus vaivada kunigaikštis Mikalojus Kristupas Radvila Našlaitėlis. Myro valdos buvo įtrauktos į šalia esančią Nesvyžiaus ordinaciją ir tapo grafyste. Radvilos pasirūpino Myro pilies ir miestelio modernizavimu bei plėtra. XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje pilyje buvo pastatyti du nauji trijų aukštų renesansiniai rezidenciniai korpusai, sutvarkyta aplinka: įkurtas itališkasis parkas, sustiprinta gynybinė sistema su grioviais ir bastionais. Taip rytinė ir šiaurinė pilies dalys prarado gynybinę išvaizdą ir įgavo daugiau rezidencinių rūmų bruožų. Šis Myro pilies raidos etapas chronologiškai ir stilistiškai artimas Lietuvos didikų kunigaikščių rūmų rekonstrukcijoms Vazų dinastijos valdymo laikais. Todėl neatsitiktinai Myro pilies langų apvadai, portalai iš smiltainio, krosnių kokliai ir kitos autentiškos architektūrinės detalės labai panašios į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų Vilniuje puošybos elementus bei liudija tuometės Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kultūrinės ir meninės erdvės bendrumą.

Skaudžių smūgių pilies likimui sudavė XVII a. vidurio Maskvos ir Švedijos invazija, XVIII a. pradžios Šiaurės karo veiksmai, taip pat XVIII a. antros pusės vidaus kovų ir pasipriešinimo Rusijos intervencijai bei 1812 m. Prancūzijos kariuomenės žygio į Maskvą padariniai.

Apgriauta ir apleista Myro pilis XIX a. pradžioje atiteko Kaune gimusiam vokiečių kilmės kunigaikščiui Liudvikui Vitgenšteinui (Ludwig Adolf Friedrich zu Sayn-Wittgenstein), vedusiam kunigaikščio Dominyko Radvilos dukterį Stefaniją. Vedybomis įgijęs didžiulius turtus, šis nuolankus Rusijos imperijos aukštas pareigūnas mieliau rezidavo Verkių rūmuose prie Vilniaus, vėliau – Paryžiuje. XIX a. pabaigoje Myro pilį iš kunigaikščių Vitgenšteinų įsigijo kita su Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorine tradicija susijusi kunigaikščių giminė Sviatopolkai-Mirskiai. Rusijos generolo kunigaikščio Michailo Sviatopolko-Mirskio iniciatyva XIX a. pabaigoje pilis pirmą kartą buvo restauruojama, patalpos pritaikytos reprezentacinei romantinei

rezidencijai. Sviatopolkų-Mirskių giminės atstovai Myro pilį valdė ir joje rezidavo iki pat Antrojo pasaulinio karo pradžios. Karo metais pilyje buvo įkurtas getas, į jį buvo suvaryta gausi Myro miestelio žydų bendruomenė. Pokariu pilyje apsigyveno be pastogės likę aplinkinių gyvenviečių žmonės. Vėliau Myro pilis buvo apleista ir nyko.

1987 m. Myro pilis perduota Baltarusijos Respublikos nacionaliniam dailės muziejui. 2000 m. pilis įtraukta į UNESCO saugomų kultūros paveldo objektų sąrašą, netrukus prasidėjo šio išpūdingo architektūros ansamblio restauravimo ir pritaikymo muziejaus paskirčiai, taip pat turizmo infrastruktūros plėtrai regione darbai. 2010 m. gruodžio 16 d. įvyko iškilmingas Myro pilies muziejaus atidarymas. Nuo 2011 m. Myro pilis yra savarankiška kultūros institucija – Muziejus – Myro pilies ansamblis (balt. *Установа „Музей „Замкавы комплекс „Мір“*).

Šiandien Myro pilis – daugiafunkcė kultūros įstaiga. Muziejuje yra nuolatinės istorijos, architektūros, interjerų, etnografijos ekspozicijos, organizuojamos parodos, rengiami koncertai, festivaliai, teatralizuoti pasirodymai, taip pat mokslinės konferencijos. Erdvi pilis padėjo išplėtoti ir viso Myro bei Nesvyžiaus regiono kultūrinio turizmo infrastruktūrą – viename korpuse įsikūrė viešbutis, čia veikia tradicinio kulinarinio paveldo restoranas, prekiaujama rankų darbo amatininkų dirbiniais.